

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ЦЕНТР ЕКОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ «ECOSVIT»
ЦЕНТР ЕКОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ СТУДЕНТСТВА «ECOSTER»
ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ
ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА ІНСПЕКЦІЯ ПОЛІСЬКОГО ОКРУГУ
ВСЕУКРАЇНСЬКА ЕКОЛОГІЧНА ЛІГА
ЖИТОМИРСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА
ОХОРОНИ ПРИРОДИ
ПОЛІСЬКИЙ ФІЛІАЛ УКРНДІЛГА
ТОВ «ЕКО-МБ»

ТЕЗИ
XVIII Всеукраїнської наукової on-line конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених
з міжнародною участю
«Сучасні проблеми екології»

м. Житомир
06 жовтня 2022 року

УДК 504:378
Т11

Тези XVIII Всеукраїнської наукової on-line конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених з міжнародною участю «Сучасні проблеми екології» 06 жовтня 2022 року. Житомир : Житомирська політехніка, 2022. 105 с.

УДК 504:378

Представлено доповіді учасників наукової on-line конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Сучасні проблеми екології». Наведено аналіз та результати досліджень сучасних проблем екології.

Конференція проводилася на базі Державного університету «Житомирська політехніка» у дистанційному режимі з використанням технологій Google Meet – 06 жовтня 2022 року.

Наукове електронне видання

ТЕЗИ
XVIII Всеукраїнської наукової on-line конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених
з міжнародною участю
«Сучасні проблеми екології»

м. Житомир, 06 жовтня 2022 року

Редактори: *І.Г. Пацева*
Т.В. Курбет

Верстка та макетування: *В.В. Мельник-Шамрай*
І.М. Войналович

Матеріали подано в авторській редакції

Об'єм даних – 8,55 МБ

Видавець і виготівник
Державний університет «Житомирська політехніка»,
вул. Чуднівська, 103, м. Житомир, 10005

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
ЖТ № 08 від 26.03.2004 р.

СЕКЦІЯ № 1 ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ

Печак О. О. Шевченко С. Г.	ШЛЯХ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ В УКРАЇНІ	7
Гончарова А.Є. Некос А.Н.	САМОСТІЙНІСТЬ ТА ТВОРЧИСТЬ ЯК НЕОБХІДНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЩО МОЖЛИВО ЗДОБУТИ ПІД ЧАС ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ У ЗВО	9
Мурин С.С. Мельник-Шамрай В.В.	ВПЛИВ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ НА СТАН ПРИРОДООХОРОННИХ ТЕРИТОРІЙ	11
Тарабун М.О.	ЧЕРВОНОКНИЖНІ ТА РІДКІСНІ ВИДИ РОСЛИН У НАСАДЖЕННЯХ ДЕНДРОЛОГІЧНОГО ПАРКУ «ТРОСТЯНЕЦЬ» НАН УКРАЇНИ	13
Терех Д. О. Подобайло А. В.	ЧИСЕЛЬНІСТЬ БОБРА ЄВРОПЕЙСЬКОГО (CASTOR FIBER) МАЛОЇ РІЧКИ РУДА В МЕЖАХ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ПІРЯТИНСЬКИЙ»	14
Муравинець А.О. Бедункова О.О.	ВАРІАБЕЛЬНІСТЬ РОСТОВИХ ОЗНАК SCARDINIUS ERYTHRORHINALMUS У СЕРЕДНІЙ ТЕЧІЇ РІЧКИ ГОРИНЬ	16
Юровчик В.Г.	СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	18
Пляс О.В. Москалик Г. Г.	ЕКОЛОГІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ІНВАЗІЙНИХ ВИДІВ РОСЛИН НА ПРИРОДООХОРОННИХ ТЕРИТОРІЯХ М. ЧЕРНІВЦІ	19
Ларіонова Д. О. Безсмертна О.О.	РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФІТОРІЗНОМАНІТТЯ ОЛЕВСЬКОГО ЛІСНИЦТВА (ЖИТОМИРСЬКА ОБЛАСТЬ)	20
Адамчук В.Л. Хом'як І. В.	ЕКОЛОГО-ЦЕНЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПАЛЬЧАТОКОРІННИКА ТРАВНЕВОГО НА ТЕРИТОРІЇ ПОЛІССЯ	21
Божинський В.Б. Хом'як І.В.	ЕКОЛОГО-ЦЕНОТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІНВАЗІЙНОГО ВИДУ ТРАНСФОРМЕРА КЛЕНА ЯСЕНЕЛИСТІЙ	22
Брень А. Л. Хом'як І. В.	ЕКОЛОГІЧНІ СТРАТЕГІЇ РОСЛИН В ПРОЦЕСІ ВІДНОВЛЕННЯ ПРИРОДНОЇ РОСЛИННОСТІ	23
Мозговий Р. Г. Хом'як І.В. Гарбар Д.А.	ЕКОЛОГО-ЦЕНОТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА REYNOUTRIA SACHALINENSIS (F. SCHMIDT) NAKAI НА ТЕРИТОРІЇ ВЕЛИКОГО ГЕРЦОГСТВА ЛЮКСЕМБУРГ	24
Куліковська В.С. Хом'як І. В.	РІЗНОМАНІТТЯ СИНАНТРОПНОЇ РОСЛИННОСТІ ЖИТОМИРСЬКОГО РАЙОНУ	25
Лескова В. І. Хом'як І. В.	ЕКОЛОГО-ЦЕНОТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА: ЛЮБКИ ДВОЛИСТОЇ НА ТЕРИТОРІЇ ЦЕНТРАЛЬНОГО ПОЛІССЯ	26
Макарчук Н. Хом'як І.В. Гарбар Д.А.	ФІТОЦЕНОТИЧНЕ РІЗНОМАНІТТЯ ПРИБЕРЕЖНИХ ВЕРБОВИХ ЛІСІВ РІЧКИ ЖЕРЕВ	27
Станішевська С. В. Хом'як І. В.	ЕКОЛОГО-ЦЕНОТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІНВАЗІЙНОГО ВИДУ БОРЩІВНИКА СОСНОВСЬКОГО	28
Хільчук В.В. Хом'як І.В. Гарбар Д.А.	ВІДНОВЛЕННЯ РОСЛИНОСТІ БЛОКОРОВИЦЬКОГО ГРАН КАР'ЄРУ	29
Наумова Т.О. Масюк О.М.	ЕКСКУРСІЯ ЯК ОДНА З ПРОВІДНИХ ФОРМ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ УЧНІВ	30
Барков А.І. Герасимчук О.Л.	ВИВЧЕННЯ ВПЛИВУ ПОШИРЕННЯ ШКІДНИКІВ НА СТАН ЛІСОВИХ НАСАДЖЕНЬ ЖИТОМИРЩИНИ	31

Коновалюк С. Ю. Курбет Т. В.	ВИСОТНИЙ РОЗПОДІЛ РОСЛИННОСТІ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ ТА ЕКОЛОГІЧНІ ГРУПИ ДОМІНУЮЧИХ ВИДІВ СФОРМОВАНИХ ФІТОЦЕНОЗІВ	32
---------------------------------	---	----

СЕКЦІЯ № 2 ЕКОЛОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ ТА СТАН ДОВКІЛЛЯ

Шелінговський Д.В. Бурлуцька М.Е.	ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН РІЧКИ ЄВФРАТ В МЕЖАХ ТЕРИТОРІЙ ТУРЕЧЧИНИ ТА ІРАКУ	35
Чабанюк О. М. Лобода Н. О.	КОМПЛЕКСНА СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА ТА ОСОБЛИВОСТ Ї ПРОВЕДЕННЯ	37
Чабанюк О. М. Буфан В. І.	СУДОВА ЕКОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА: Ї ОБЄКТИ ТА ЗАВДАННЯ	38
Немошкалов О.М. Ачасов А.Б.	ОЦІНКА ПОШКОДЖЕНЬ ПРИРОДНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИХ КОМПЛЕКСІВ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ВНАСЛІДОК ВІЙНИ	39
Вітко О. О. Скиба Г. В.	ОБГРУНТУВАННЯ ПЕРСПЕКТИВ ТА ШЛЯХІВ УТИЛІЗАЦІЇ ПОЛІМЕРНИХ ВІДХОДІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ПО ВИРОБНИЦТВУ ВЗУТТЯ	40
Біліченко Ю.О. Петрук Р.В.	ЗНИЖЕННЯ ЕВТРОФІКАЦІЇ ТА ЗАБРУДНЕННЯ ВОДОЙМ ЗА ДОПОМОГОЮ ВОДЯНОГО ГІАЦИНТУ	41
Донченко І. М. Шелест З. М.	ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ РАДІАЦІЙНОГО ФОНУ В ЖИТЛОВИХ БУДИНКАХ	42
Немченко Ю.В.	СИСТЕМИ МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ	44
Міхєєва П.Д. Корцова О.Л.	ОБГРУНТУВАННЯ ЗМІН У ПРОГРАМІ МОНІТОРИНГУ СТАНУ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ ПЕРЕСУВНОЮ ЕКОЛОГІЧНОЮ ЛАБОРАТОРІСЮ	45
Крючкова В.В.	ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВОЄННИХ ДІЙ	47
Шахбазян А.А. Ачасов А.Б.	ОЦІНКА ЕРОЗІЙНОЇ НЕБЕЗПЕКИ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НА ОСНОВІ МОДЕЛІ ПРОГНОЗУВАННЯ ВОДНОЇ ЕРОЗІЇ (WEPР)	48
Самчук Н. О. Краснов В. П.	ЗАБРУДНЕННЯ ОБ'ЄКТІВ ДОВКІЛЛЯ НАВКОЛО ЗВАЛИЩА ТВЕРДИХ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ М. БЕРДИЧІВ	49
Чорногор Л.Л. Некос А.Н. Тітенко Г.В.	ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ПАРАМЕТРІВ ВЕЛИКОМАСШТАБНИХ ЛІСОВИХ ПОЖЕЖ	50
Ларіонова А.М. Гололобова О. О.	ОЦІНКА ЯКОСТІ ПИТНОЇ ВОДИ ПІДЗЕМНИХ ВОД В СЕЛІ ВЕРХНЯ ОЗЕРЯНА ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	51
Пироженко Є.В. Себко В.В.	ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ПІДПРИЄМСТВА ПИВОВАРНОЇ ГАЛУЗІ	52
Максименко І.Ю. Алпатов О.М.	ФІТОРЕМЕДІАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АНТРОПОГЕННО ТРАНСФОРМОВАНИХ БІОГІДРОЦЕНОЗІВ МАЛИНСЬКОЇ ОТГ	53
Стаднік В.Ю. Тихомирова Т.С. Грекова А.В.	ПОТОЧНА СИТУАЦІЯ У СФЕРІ ЕКОМОНІТОРИНГУ У КРАЇНАХ ЕС, США ТА В УКРАЇНІ	55
Кузьмич С.А. Козішкурт С.М.	ОЦІНКА ВПЛИВУ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ НА ВОДОГОСПОДАРСЬКО-МЕЛІОРАТИВНИЙ КОМПЛЕКС УКРАЇНИ	57

Тимчишин М.А. Дудар Т.В.	REMOTE ASSESSMENT OF THE FOREST ECOSYSTEM (TATARIV REGION, IVANO-FRANKIVSK OBLAST CASE STUDY)	59
Борецька І. Ю. Джура Н. М.	ВПЛИВ ТЕХНОГЕННО ЗАБРУДНЕНИХ ҐРУНТІВ І ҐУМАТІВ НА РІСТ SORGHUM SACCURATUM	60
Волощук О.Р. Масюк О.М.	ПРОБЛЕМИ ПОВ'ЯЗАНІ З ПОБУТОВАНИМИ ВІДХОДАМИ ТА ШЛЯХИ ВІРШЕННЯ	61
Попадюк К.А. Манішевська Н.М. Шумигай І.В.	ЕКОЛОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ ТА СТАН ДОВКІЛЛЯ	62
Конончук Т.П. Скиба Г.В.	ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА ЯКОСТІ ПИТНОЇ ВОДИ У ВОДОСХОВИЩІ «ВІДСІЧНЕ»	63
Поліщук О.І. Антоняк Г.Л.	АКТИВНІСТЬ КАТАЛАЗИ ТА ВМІСТ ФОТОСИНТЕТИЧНИХ ПІГМЕНТІВ У РОСЛИНАХ В УМОВАХ УРБООКОСИСТЕМИ МІСТА ЛЬВОВА	64
Павлюк Д.О. Мельник-Шамрай В.В.	ВЕРТИКАЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ ПИТОМОЇ АКТИВНОСТІ ¹³⁷ Cs ПО ҐРУНТОВОМУ ПРОФІЛЮ У СВІЖИХ СУБОРАХ УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІССЯ	65
Козубей В.В. Мельник-Шамрай В.В.	ОСОБЛИВОСТІ РОЗПОДІЛУ ¹³⁷ Cs У КОМПОНЕНТАХ ЛІСОВИХ ЕКОСИСТЕМ ВОЛОГОГО БОРУ В ЛІСАХ УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІССЯ	67
Клімчук М. Р. Алпатова О. М.	ВПЛИВ АВТОТРАНСПОРТУ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ТА ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОАВТОМОБІЛІВ ЯК АЛЬТЕРНАТИВА	69
Підкаура Е.Р. Хом'як І.В. Гарбар Д.А.	ЕКОЛОГО-ЦЕНОТИЧНИЙ ПРОФІЛЬ СЕРЕДНЬОЇ ТЕЧІЇ РІЧКИ ТЕТЕРІВ	70
Кагукіна А.М. Герасимчук О.Л.	АНАЛІЗ ВПЛИВУ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ОРГАНІЗМ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ	71
Докус А.О. Антонов Д.Я. Бовдуй В.В.	ВОДНИЙ БАЛАНС РІЧКОВИХ ВОДОЗБОРІВ РІВНИННИХ РІЧОК	72
Докус А.О. Волкова С.Ю. Кочев Б.С.	ОГЛЯД МЕТОДІВ ДЛЯ РОЗРАХУНКУ ВИПАРОВУВАННЯ З ПОВЕРХНІ РІЧКОВИХ ВОДОЗБОРІВ	73
Соколова Т.І. Крусір Г.В.	УДОСКОНАЛЕННЯ БІОТЕХНОЛОГІЇ ПЕРЕРОБКИ ХАРЧОВИХ ВІДХОДІВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО КОМПЛЕКСУ	74
Жуковський О. В.	РОЗПОДІЛ ЧОРНОВІЛЬХОВИХ НАСАДЖЕНЬ ЗА ВІКОМ У ВОЛИНСЬКОМУ ТА ЖИТОМИРСЬКОМУ ПОЛІССІ	75
Коптєва Т.С.	РЕВІТАЛІЗАЦІЯ ТА ОКУЛЬТУРЕННЯ – ОСНОВНІ НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПОРУШЕНИХ ЗЕМЕЛЬ КРИВОРІЗЬКОЇ ЛАНДШАФТНО-ТЕХНІЧНОЇ СИСТЕМИ	76

СЕКЦІЯ № 3 ЗМІНА КЛІМАТУ: ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА АДАПТАЦІЯ

Соркіна Д. К. Баранова А. О.	АДАПТАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ ДО ЗМІН КЛІМАТУ В УКРАЇНІ	78
Оніщенко Д.Д. Манішевська Н.М. Євпак І.В.	ЗМІНА КЛІМАТУ: ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА АДАПТАЦІЯ	79
Воробйов В.І. Рудюк Ю.С. Дубовий В.І.	ҐРУНТОВІ ВАННИ ЯК СПОСІБ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ І ДОБОРУ ОЗИМИХ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР ЗА РІЗНИХ СТРОКІВ СІВБИ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ ПРИРОДНИХ УМОВАХ	80

Бутрик І.Д. Мельник-Шамрай В.В.	ВПЛИВ ЗМІН КЛІМАТУ НА БІОЛОГІЧНЕ РІЗНОМАНІТТЯ	81
Виноградов С.В. Масюк О.М.	ЗМІНА КЛІМАТУ: ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА АДАПТАЦІЯ	83

СЕКЦІЯ № 4 ЗБАЛАНСОВАНЕ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ ТА ЕКОЛОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Пеха А.О. Роман Л.Ю.	ЕКОЛОГІЧНА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ВІТРОЕНЕРГЕТИКИ В МЕЖАХ ЗАКАРПАТТЯ	85
Krupin Vitaliy	FROM CONVENTIONAL TO AGROECOLOGICAL FARMING	86
Трач Ю.П.	STUDY OF ADSORBENTS FROM UKRAINIAN KAOLINITE CLAY FOR THE REMOVAL OF NICKEL: INSIGHT AND PRACTICAL APPLICATION FOR WATER TREATMENT	87
Кузьміч І.С. Корбут М.Б.	ЕКОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ ВІЙНИ ТА ПРОБЛЕМАТИКА ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ В КОНТЕКСТІ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РФ	89
Апікевич К.А. Борисовська О.О.	АНАЛІЗ СИСТЕМИ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ ВИРОБНИЦТВА ЛАКОФАРБОВОЇ ПРОДУКЦІЇ	91
Горелік М.К. Розмарина А.Л.	ЕКОЛОГІЧНЕ ОПОДАТКУВАННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	93
Нонік Л.Ю.	СУЧАСНА СИСТЕМА ЕКОЛОГІЗАЦІЇ, ЯК ПОКАЗНИК ЕКОЛОГІЧНО-ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА	95
Ковальчук Ю.В. Кушнірук Т.М.	АНАЛІЗ ЕКОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ УМОВ ТА РЕСУРСІВ В УКРАЇНІ	96
Ротарь В.В. Кушнірук Т.М.	ОСНОВИ ЕКОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ	97
Лемішко Д.В. Тетерятник О.А.	ПЕРСПЕКТИВИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЕНЕРГОНЕЗАЛЕЖНОСТІ В БУДІВЕЛЬНІЙ ГАЛУЗІ	98
Козоріз В.О. Баранова А.О.	МЕХАНІЗМ РОБОТИ МІЖНАРОДНОЇ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОПОЛІТИКИ	100
Шамоніна М.І. Хом'як І. В.	ТЕРАТРАНСФОРМАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПРЕДСТАВНИКІВ РОДУ ОСОКОВІ (CAREX) В ПРОЦЕСІ РЕКУЛЬТИВАЦІЇ	101
Іванова К.Ю. Безроднова О.В.	МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ ЯК ОСНОВА ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ, ЗБАЛАНСОВАНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ І ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ	102
Шомко О. М. Давидова І. В.	ДОСЛІДЖЕННЯ ФІЗИКО-ХІМІЧНИХ ТА АГРОХІМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ҐРУНТУ ПІСЛЯ РЕКУЛЬТИВАЦІЇ ТЕРИТОРІЙ ПОРУШЕНИХ ВНАСЛІДОК ВИДОБУВАННЯ ІЛЬМЕНІТУ	103
Козій Є.С.	РТУТЬ У НАФТАХ РОДОВИЩ ДНІПРОВСЬКО-ДОНЕЦЬКОЇ ЗАПАДИНИ	105

*Терех Д. О.,
здобувач вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 101 «Екологія»
Науковий керівник: Подобайло А. В.,
к.б.н., доц., доцент кафедри екології,
ННЦ «Інститут біології та медицини»
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
terex.dasha@gmail.com*

ЧИСЕЛЬНІСТЬ БОБРА ЄВРОПЕЙСЬКОГО (CASTOR FIBER) МАЛОЇ РІЧКИ РУДА В МЕЖАХ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ПИРЯТИНСЬКИЙ»

Бобер європейський (Castor fiber) - найбільший гризун у фауні нашої країни. На початку ХХ століття у нас цей вид був на межі вимирання, однак протягом останніх десятиріч його чисельність відновилаь. В багатьох водних екосистемах він знову помітними стають сліди його життєдіяльності та водорегулююча роль. Охороняється Бернською конвенцією: він внесений до додатку 3, що містить перелік видів, які підлягають охороні [1]. На підставі Резолюції № 6 Бернської конвенції "Про перелік видів, що потребують спеціальних заходів для їх збереження" бобер європейський є серед видів, для який Україна створює Смарагдову мережу [2]. Саме тому, як важливий вид-едифікатор, цей водний ссавець став пріоритетним видом при розробці менеджментплану об'єкту Смарагдової мережі UA0000077 «НПП Пирятинський», зокрема: «Рекомендується пасивне управління екосистемами р.Руда, коли підтримуються спонтанні процеси, які проходять у природно-територіальних комплексах і повертають їх до дикого, природного стану, повертаючи при цьому природні процеси та функції. Рекомендованими є заходи зі сприяння життєдіяльності популяції бобрів. Останні забезпечать поступове відновлення русла і заплави річки природним шляхом» [3]. Крім того, бобер європейський внесений до регіонального червоного списку тварин в ряді областей України в т.ч., і в Полтавській області [1].

Для того, щоб дізнатись чисельність бобрів, берегова лінія досліджуваних водотоків (річки) була поділена на 100-метрові відрізки, які характеризувалися за загальною схемою із внесенням необхідних даних до облікової форми. При реєстрації бобрових погризів деревно-чагарникової рослинності на кожну враховану точку заповнювалася форма-опис, що доповнює відомості про цей відрізок. Зроблено це було через високий ступінь диференціації території, що оглядається, за всіма врахованими характеристиками [4]. Річка Руда має довжину 42 км, в т.ч. в межах НПП «Пирятинський» - 14,4 км. Площа басейну 515 км². Є притокою Дніпра 4-го порядку. Загальне падіння русла становить 29,4 м [5].

Обліки чисельності бобра європейського (Castor fiber) здійснювали 22-26 листопада 2021 року з застосуванням методики визначення обсягів зимових заготовель кормів. Матеріал збирали на стандартному маршруті, який закладений у 2016 році. Охоплена нижня течія річки Руда від с. Грабарівка до с.Сасинівка. Весь маршрут поділений на 3 відрізки: Грабарівка від лучної ділянки N50.387610° E32.347329°, до автомобільного мосту через р. Руда N50.360012° E32.385275°; Давидівка від автомобільного мосту через р. Руда N50.360012° E32.385275°; до гідротехнічної споруди N 50.342487° E 32.410575°; Сасинівка від гідротехнічної споруди N 50.342487° E 32.410575° до автомобільного мосту через річку Руда N 50.313423° E 32.425070°.

За результатами польових обліків здійснені розрахунки чисельності бобра, що представлені в таблиці 1. Популяція повночленна, виходячи зі слідів різців на погризах є як статевозрілі особини, так і молодняк, в т.ч. цьоголітки.

Таблиця 1 Чисельність бобра європейського на р.Руда 2021р.

Ділянка	Кормових одиниць	Особин
Сасинівка	352,4	4
Давидівка	1423,8	14
Грабарівка	523,6	6
Всього		24

Головним компонентом живлення бобрів р. Руда є верби. Загалом, у спектрі живлення цього виду відмічено 13 компонентів (Таблиця 2). Істотно відрізняється спектр живлення бобрів на різних ділянках річки Руда. Так, у пониззі річки (Сасинівка) харчовий раціон бобрів збіднений і складається лише з трьох компонентів, на ділянці Грабарівка зафіксовано 10 компонентів, на ділянці Давидівка – 9. Дякуючи спорудженню гребель, та риттю чи поглибленню бічних каналів, бобри на останніх двох ділянках мають

більше можливостей виходити на заплаву, чи навіть підійматися на терасу для заготівель кормів. Це обумовлює доступність різних компонентів.

Таблиця 2 Спектр живлення бобра європейського на р.Руда 2021р.

N	Вид дерев	Корм. од.	%
1	верба	1435,4	62,41955
2	осика	288	12,52392
3	вільха	54,3	2,36128
4	в'яз	45,9	1,995999
5	береза	49	2,130805
6	ліщина	320	13,91546
7	липа	3,4	0,147852
8	не визначено	59	2,565664
9	клен ясенелистий	34,1	1,482867
10	клен гостролистий	2	0,086972
11	бузина	1	0,043486
12	груша	3	0,130457
13	ясен	4,5	0,195686
	Разом	2299,6	100

Протягом 2021 року на річці Руда бобри підтримували 10 гребель. Ще 6 були в занедбаному стані та не створювали підпору вод. Довжина діючих гребель на різних ділянках складає від 5 до 12 мерів, підпір вод від 0,1 до 1,0м. Сумарний підпір вод складає 3,45м (Таблиця 3). Зазначимо, що падіння русла річки на досліджуваній ділянці складає 10 м. Таким чином, підпір вод за рахунок гребель складає близько третини загального перепаду.

Таблиця 3 Греблі бобрів на річці Руда в межах НПП «Пирятинський»

№	Географічні координати	Довжина греблі ,м	Підпір вод, м
1	N.:50.377925° E.:32.367989°	7,5	0,5
2	N.:50.378569° E.:32.367675°	5	0,2
3	N.:50.369856° E.: 32.373133°	4	0,1
4	N.:50.363885° E.:32.376994°	5	1
5	N.:50.350274° E.:32.396249°	11	0,45
6	N.:50.348202° E.: 32.403611°	7	0,2
7	N.: 50.347050° E.: 32.407583°	6	0,3
8	N.: 50.339099° E.: 32.414061°	6	0,1
9	N.:50.338193° E.: 32.416651°	12	0,1
10	N.: 50.321977° E.: 32.422190°	5	0,5

Висновок. Бобер європейський сформував стабільну популяцію в річці Руда в межах НПП «Пирятинський», та відіграє помітну роль як середовищеутворюючий вид у місцевих водних екосистемах.

Список використаних джерел

1. Фауна України: охоронні категорії. Довідник / О. Годлевська, І. Парнікоза, В. Різун, Г. Фесенко, Ю. Куцоконь, І. Загороднюк, М. Шевченко, Д. Іноземцева; ред. О. Годлевська, Г. Фесенко. — Видання друге, перероблене та доповнене. — Київ, 2010. — 80 с.
2. Василюк О., Борисенко К., Куземко А., Марущак О., Тестов П., Гриник С. Проектування і збереження територій мережі Емеральд (Смарагдової мережі). Методичні матеріали / Кол. авт., під ред. Куземко А. А., Борисенко К. А. – Київ: «LAT & K», 2019. – 78 с.
3. План управління Смарагдовим об'єктом «НПП Пирятинський» / Management plan for Emerald Site “NNP Pyriatynskiy”. / Упорядники: Абдулоєва О.С., Вашеняк Ю.А., Коваленко О.А., Костюшин В.А., Ласак Р., Подобайло А.В., Шеффер Я. / проект APENA “Підтримка України в апроксимації законодавства ЄС у сфері навколишнього середовища”.- 255с. URL: <http://www.npp-p.org.ua/2014-06-19-11-53-40/napriamku-diialnosti/naukovo-doslidna/menedzhment-plan>.
4. Полярков В.С. Количественный учёт речных бобров // Труды Воронежского Гос.Заповедника. – 1953. – Т. 1. – В. 4. – С. 51–76.
5. Абдулоєва О.С., Данько К.Ю., Проценко Ю.В., Подобайло А.В. Природа національного природного парку «Пирятинський». - К.: Талком, 2017.- 179 с.